

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat.
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskani se
sena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana
pisma se ne sprejemajo

N ročnino prejema opravištvu
(in administraciji) in ekspediciji na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hi-i, II. nadstropji.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Medijtovi hi-i
št. 15.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Mi v svoji zadevi proti koncu leta.

Zopet se bliža koncu leto, čegar vsaj druga polovica je bila za nas Slovence srečnejša in slavnjejša od prve in od več zadnjih let. Kar smo dosegli, nismo dosegli brez hude borbe, borili smo se živahno z besedo in peresom, s telesnim in dušnim trudom.

Tudi za naše časnike je bilo to leto živahno, vendar ne brez uspeha in večkrat jim je bilo dano veselje, bralcem svojim poročati radostne novice. Da med temi časniki

„Slovenec“

ni bil zadnji, tega spr. čevala se vsaj nadjamo od svojih bralcev, če tudi je bila naša volja večkrat boljša od naših moči. Pri svojem delu smo se imeli boriti z raznimi zadregami, med katerimi denarne večkrat niso bile najmanjše. Ne da bi se hvalili, smemo vendar reči, da nobeden naših sodelavcev za svoj trud ni dobil in tudi ne zahteval primernega odškodovanja, ker ga je k delu gnalo bolj narodno in za pravično reč vrto srce, ko drugi oziri. Duševne podpore smo imeli — hvala požrtvovalnim prijateljem po vseh slovenskih pokrajinah! — primerno veliko, to so pričali pogosti dopisi z raznih krajev. Še celó državni pravdnik nam je bil prizaneslivejši, vzlasti v drugi polovici leta, njegova težka roka nas ni tolikokrat zadela, kakor v preteklih letih. Tudi število naročnikov se ni zmanjšalo, nasprotno je še marsikteri na novo pristopil — dokaz, da „Slovenec“ ugaja narodu slovenskemu, čeravno bi mu vsaj par sto naročnikov več jako dobro delo in ga spravilo še na višjo stopinjo.

Po vseh teh skušnjah ojačeni in prepričani, da je „Slovenec“ milemu narodu našemu še vedno potreben list, smo sklenili nadaljevati ga prihodnje leto, in se nadjamo od naroda enake in še obilnejše duševne in materialne pomoči.

Program lista bo ostal dosedanji in ker se nam kaže lepše vreme, upamo, da nam je tudi duh jasnejši, človek bolj židane volje in tako suče tudi pero živahnejše; dopisi prihajajo gostejše, prinašajo vesele novice in tako se tudi duh bralca vzbuja k dobri volji vse drugače, nego če bere z vseh krajev vedno le žalostne novice in članke — njegov up do boljše prihodnosti pobijajoče.

Kakor vredništvo, ima tudi opravištvu našega lista mnogo želja in prošinj do naročnikov. Prva se veda je ta, da bi ne le sedanjí naročniki vsi zvesti ostali „Slovencu“ tudi v prihodnjem letu, marveč tudi še novi pristisnili s svojo naročnino, ker tudi tukaj, kakor pri vsaki drugi stvari, je neobhodna reč — denar; ta je tudi tukaj za kolesa mazilo, brez kterega voz ne more naprej, če je uprega še tako dobra. Stanje opravištva nikakor ni lahko, posebno če se mora povsod štediti, da se poravnajo le navadni stroški lista z borno plačo stalnih tukajšnjih sodelavcev vred. Veliko je pomagano s tem, da se naročnina točno naprej pošilja, kakor je pri družih listih navada. Zato se nadjamo, da bodo naši prijatelji tudi na to našo prošnjo vsaj po moči ozir jemali, ker le tako nam bo mogoče spolniti vse, kar tu za prihodnje leto obetamo.

Po vsem tem vabimo na naročevanje „Slovenca“, čegar cena bo nespremenjena, namreč:

Za Ljubljano:

Na dom pošiljan za celo leto 9 gl. — kr.;
" " " " pol leta 4 " 50 "
" " " " četrt leta 2 " 30 "
" " " " en mesec 80 "

V administraciji sprejeman:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.;
" pol leta . . . 4 " 20 "
" četrt leta . . . 2 " 10 "
" en mesec . . . — " 70 "
posamezne številke . . . — " 7 "

Po pošti:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.;
" pol leta . . . 5 " — "
" četrt leta . . . 2 " 50 "
" en mesec . . . — " 90 "
posamezne številke . . . — " 8 "

Za bogoslovce, dijake in učitelje:

Za celo leto . . . 6 gl. — kr.;
" pol leta . . . 3 " — "
" četrt leta . . . 1 " 50 "

List pošljemo vsem dosedanjim naročnikom. Kdor se ne misli naročiti, naj ga pošlje nazaj, ker ga sicer smatramo kot naročnika. Tudi prosimo tiste gospode, ki naročnine še niso poravnali, da bi to storili prej ko mogoče, da tudi mi poravnamo račun v tiskarni.

Naročnina se pošilja najceneje po poštnih nakaznicah. (Postanweisungen).

Vredništvo in opravištvu.

Srečno kraljestvo.

Naš čas je toliko kultiviran, da ne dela naravnost krivice, ampak svojo krivico vedno skriva za kako bliščečo frazo. Krivice naših nemškoliberalcev se skrivajo za besedo „usta-

Kako sem se jaz likal.

Črtice za poduk in kratek čas.

XLIV.

Drugo, kar je človeku dandanes za olikanost potrebno, je tobak, marveč smodka, tlinka ali cigara. Meni je do tje ta roba strašno smrdela, težko sem dihal v zakajeni sobi, da bom toraj sam kedaj tisto smrdlinko med zobe vzel, tega bi ne bil verjel nikomur, še svojemu najboljšemu prijatelju ne, če bi mi bil kaj tacega pravil; še ostudnejša se mi je zdela pipa, nekaj zavoljo dima, še več pa zavoljo smrdljive žilindre v cevi, ki je zgagatala, kakor voda v zamašeni votlini. „Ne, kadil jaz že nikoli ne bom“ — sem rekel očetu in oče so mi ta sklep vtrdili rekši: „Ne, ne, le nikar ne, to je tako grdo.“

In vendar, kako malo je bil vreden ta sklep moj! Se reče, morda bi bil več vreden, jaz si upam celó še zdaj trditi, da bi me nobeden sošolec ali možki sploh ne bil zapeljal do prelombe; ali kar možki ne stori, stori ženska, to resnico sem tudi jaz skusil.

Kako je to prišlo? Treba, da reč nekoliko pojasnim.

Omenil sem prej nekje že, da sem jel učiti strastno se godbe. Zdaj sem znal že nekoliko več

reči brenkati na glasovirji, s tem mi je pa odprla se tudi pevska žila; zložil sem nekoliko pesmic za godove in zdravice, moj tovariš preparand jih je vglasbil in kvartet jih je popeval. Jaz kot „pesnik“ sem včasih šel z njim pod kako okno ali v kako vežo in tako sem prišel tudi v žensko družbo dol v Gradišči. Jaz v žensko družbo in celó v družbo mladih žensk! Ko so me prvokrat sošolci in prijatelji tje seboj vzeli, sem se okorno skrival za hrbet največjega sošolca in ko me je ogovorila živa gospodična, sem pogledal v tla in rekel nekaj neumnega, to sem spoznal na smehu vseh drugih. Rad bi se bil potem tiho splazil zkož vrata, pa to ni šlo, hudobni moji sošolci so mi bili klobuk djali na visoko omaro, da nisem mogel doseči ga. Drugi so se živahno zabavali z gospodičnami, se smejali drug drugemu, jaz pa nisem vedel, na kateri nogi bi stal, na kateri strani bi sedel in kam bi roke ali noge spravil. Rajši sedim šest ur zaporedoma v šoli in poslušam najpustejšega profesorja, ko vse to le eno uro, ker ne vem, kdaj se mi je resno držati, kdaj smejati; govoriti si tako ne upam, še manj pa prhati ali kašljati, ker je bila soba kmalu vsa zakajena, da sem komaj dihal.

Kako sem bil vesel, ko sem bil čez kaki

dve uri zunaj, čeravno je bilo mraz, da je pod nogami vse škripalo, jaz pa sem bil le borno oblečen, kak gospodič bi bil v moji obleki tako zmrzoval, da bi bil zmrznil.

„Tje že jaz več ne grem“ — rečem popoti svojim tovaršem — „bi ne vedel čemu! Kaj li vas mika to abotno in prazno čenčanje z gospodičnami, ki ne znata ne nemški ne slovenski, še manj pa latinski, zgodovine ali kaj tacega! Jaz ne vem, kako da se morete razgovarjati z njima z materjo in očetom!“

„O, boš že še šel“ — odgovori mi višesolec — „ti si še prav božji volek, neotesan kakor štor z gmajne, treba, da se nekoliko otesaš, saj si že dosti star za to. Sram te bodi obnašanja svojega! Ravno tak si, kakor da bi se še zmiraj materi za kikljo držal. Kaj pa bo s tebe, če boš zmiraj tak teliček!“

„Naj bo karkoli, tje pa ne grem več!“ — je moj odločni odgovor. Doma sedem za mizo in jamem pisati nalogo za drugi dan, pa sem celó raztrešen in naloga ni bila tako dobra, kakor je profesor jo navajen bil od mene dobiti.

Po tem bo vsak mislil, da jaz nisem več šel v tisto hišo v Gradišči, kjer sem se prvi večer tako dolgočasil. Grozna zmeta! Šel sem zopet, začel sem celó zahajati — ne sam, ampak v družbi, in tudi ne zavoljo gospodičin, ampak

voverstvo", za potlačenje lokalne obrtnije in kupčije po deželah iznašli so parolo „svobodna kupčija, svobodna obrtnija“, za vgnjezdenje brezverstva so izmišljeni klici: „brezverska država, verska svoboda itd.“ Enacega namena in enake vrednosti je tudi beseda (schlagwort) „narodno premoženje“ (Nationalwohlstand). Ker so judje, bankirji, veliki fabrikanti in trgovci k sebi pograbili skoraj ves denar, hočejo ljudstvo preslepiti, da prav za prav še nič ni zgubilo, češ, saj je denar v rokah domačinov (?), državljanov. Po tem nauku judovsko-liberalnih listov se vedno Angleška povzdiguje kot država, ki ima veliko narodno premoženje, ker se tista bogatija, ki se nahaja v rokah nekaj maloštevilnih veletrgovcev in velikoposestnikov, všteva kot premoženje naroda. Toda angleški narod v svoji masi ima malo vžitka od te bogatije, nasprotno ni nikjer tolike bede in revščine, ko v bogati Angliji, ker je le nekaj sto posestnikov, vsi drugi so pa njih delavci, beli sužnji imenovani. Ali je tak narod srečen? Tega gotovo noben pameten človek ne bo trdil. Vendar to trdi liberalni judovski listi, in so preslepili že tudi ostalo Evropo, da se je uklonila pod jarem manšestertva, svobodne kupčije in obrtnije, ter hočejo dokazati, da je država srečna, ki ima veliko „narodno (?) premoženje“, se ve da takó, da je to premoženje v rokah malo izvoljenih, če mogoče, od Abrahamovega roda.

Nekdaj je po Evropi cvetel srednji stan, posebno meščanstvo je bilo premožno in veljavno vsled obrtnije, ki je imela tačas še zlata tla. Pa prišli so manšestrovci s svojimi velikimi tovarnami, kjer se je le eden obogatil, in na tisoče belih sužnjev prav slabo preživil poleg sebe, da so mu pomagali do milijonov. Mali mojstri, ki s tovarno niso mogli konkurirati, so zginili, obubožali in bili prisiljeni, zapustiti blagostanje, svobodo in samostojnost, ter služiti fabrikantom kot delavci za tako plačo, da ravno glada niso poginili. Revščina je gnala ljudi v suženjstvo tovarn, in ker so tako dober kup delali, niso mogli mojstri s tovarnami več konkurirati in tako je propadla obrtnija tudi tam, kamor se tovarne še niso zasejale, ker je tovarnam drug pripomoček, svobodna kupčija, vse pota odpiral. Ta proces je šel in gre še vedno naprej, tovarne požirajo

kakor zmaji vse manjše obrtnike, ter jih spreminjajo ali v berače ali pa v svoje sužnje. Delavci po tovarnah tudi niso več obrtniki, ampak prosti delavci, ker tovarne ne izučé svojih ljudi v vseh vednostih svoje stroke, ampak vsak delavec ima svoje posebno, vedno enako delo. Tako v tovarnah za ure nekteri delajo same kazalce, drugi same kolesa, tretji same urne plašče itd.; cele ure pa nobeden ne zna sam narediti, in tako je še bolj na tovarno priklenjen, ker pri svobodnih, samostojnih urarjih s tem pičlim znanjem ne dobi dela.

Ta podoba bi se dala še bolj na široko raztegniti in z izgledi utrditi; pa že iz tega, kar smo do zdaj povedali, da je ta sistema za človečanstvo pogubna, ker bo ljudi razdelila v bogatine in berače, njih sužnje; svobodni srednji stan pa bo sčasoma zginil. Le ena dežela v Evropi je te judovske, manšesterske kuge prosta ostala, in to je švedsko kraljestvo. O socialnih razmerah na Švedskem je prinesel dunajski „Vaterland“ spis, ki se nam vreden zdi, da ga površno posnamemo. Švedska dežela ni bogata, če se primerja s premoženjem angleških milijonarjev, se mora revna imenovati. Vendar je ljudstvo veliko premožnejši, tedaj tudi svobodnejši in srečnejši, nego na Angleškem, ker je premoženje bolje razdeljeno, ker srednji stan še trdno stoji. Davka pride tam na glavo $6\frac{1}{2}$ gl., v Avstriji pa okoli 20 gl., na Laškem pa še več! Dolgov nemajo Švedi drugih, ko tiste, ki so jih naredili za zidanje železnic. Leta 1874 je znašal ves dolg 124 milijonov kron, zato pa so imeli 255 milijonov kron v blagajnici, tedaj še vedno 131 milijonov premoženja. Dohodki so bili vedno nekaj višji od stroškov, tedaj država brez deficita.

„Frankfurter Ztg.“ piše o Švediji: „Švedska ni bogata in ni revna, ampak počez premožna. Berača ni nikjer videti. Pa tudi ni nobenega social-demokrata, ker so delavci s svojim stanjem zadovoljni. Združujejo se delavci le za veselice.“

Delavci ne sovražijo premožnih stanov, ker imajo sami vsak nekoliko premoženja; dajejo se jim hše na upanje, ki jih plačujejo v tedenskih ali mesečnih obrokih. Njih napaka je le, da žganje precej radi pijó, pa to je menda zavolj hudega mraza. Pa že se je za-

čela vojska zoper žganje, in naredile so se delniške družbe, ki pokupujejo vse žganjarije, da ni moč nikjer več žganja dobiti, ter preskrbljujejo delavce z drugo pijačo.“

Tako je na Švedskem, kjer so se ohranili še čisteje običaji toliko zaničevanega srednjega veka, kjer je obrtnikom še priložnost dana, da se svobodno in samostojno razvijejo, kjer pusté vsacemu živeti, in ne dovolijo, da bi en sam človek na tisoče drugih v svoj jarem potlačil, ter z njimi absolutno ravnal, kakor s sužnji. Brez dvombe ima Švedska tudi svoje postave, ki branijo domače obrtnike pred poplavom angleških izdelkov, in tako domačim ljudem zagotovijo zaslužek, sicer bi dežela ne mogla tako srečna biti.

To so pač podatki, ki so vsega premisljiva vredni!

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 17. decembra.

Kakor je že poročal naš telegram v zadnjem listu, bila je **vojna postava** v državnem zboru zopet zavržena, ker ni dobila dvetretjinske večine, glasovalo je namreč za njo 180 poslancev, zoper njo pa 133. Od levičarjev se jih 20 ni vdeležilo glasovanja, odšli so raje iz dvorane; med njimi je bil tudi baron Taufflerer. Zdaj boste volili gosposka in poslaniška zbornica vsaka devet udov, da se porazumejo o vojni postavi. Ker bo tam večina na vsak način za postavo, pride ta še enkrat pred zbornico, to je danes (petek) zvečer. Pravijo, da bodo zdaj levičarji glasovali za postavo, ter da hočejo s tem pokazati, da se vklonijo želji gosposke zbornice, nikakor pa želji Taafejeve vlade. Naprednjaki pa bodo na vsak način zoper postavo glasovali. Za gotovo se pa to še ne vé. Nekteri menijo, da bi ustavoverci radi videli, da se državni zbor razpusti, ker upajo potem večino dobiti. Svoje upanje stavijo na tri dežele: na Galicijo, na Moravsko in na Češko. V Galiciji mislijo, da se bodo Rusini bolj na noge postavili in Poljakom mnogo sedežev nazaj vzeli; v Moravi si obetajo gotovo zmago v velikem posestvu, na Češkem pa tudi hočejo vsak kompromis odbiti in upajo zmagati z vsemi svojimi kandidati.

taroka. Bil sem namreč potreben očetu za tretjega ali četrtega, ker je silno rad karte metal, in metalni smo jih, da je kar pokalo — ne toliko za denar, kakor za kratek čas, drugače bi jaz tudi ne bil mogel vztrajati s svojo možnjico, v kateri je bilo redkokrat več ko šetice. Gospodičin sem se tudi sčasoma bolj privadil, čeravno sem hodil okoli njih kakor mesec okoli solnca, da se jima približal nisem nikoli, ker si nekaj nisem upal, še bolj me pa je bilo sram. Kaj so v tem moji tovarši vganjali, za to se nisem brigal, še zmenil se nisem za smeh in žvrgolenje v oni sobi, ker me je veliko bolj mikal „škis“, „mond“ ali „pagat“.

Vendar to ni bilo zmiraj tako, drugače bi se jaz ne bil naučil kaditi. Nekega dne pride gospodična k naši mizi, nam strga karte z rok in jih pomeče na kup; jaz jo silno pogledam, ker sem imel ravno prav dobre karte v rokah, a ona pravi:

„Ej, kaj bote zmiraj te neumne karte metal! Zdaj bomo igrali kaj drugega. Le sem v to sobo in sedite na stol k meni. Saj znate igrati „Pfädrle“ — ne?“

Ugovora ni, gospodična me pelje v drugo sobo, me posadi na stol, drugi ploskajo in igra se prične. Grešil sem največkrat jaz, v zastavo

je šlo vse, kar sem imel pri sebi, nazadnje celo očali, da nisem nič več videl. Če me je že to spravilo v hudo zadrego, v kako sem prišel še le, ko smo imeli vsak svoje reči nazaj kupovati! Jaz sem moral skakati, deklamirati kaj, reči temu in onemu ali tej in oni to in ono, kar je bilo tem težje, ker mojih očal še zmiraj ni bilo na dan ali na luč, toraj mi je bilo vse megleno. Da bi le te dobil, potem vse dobro. Kar zopet kliče gospodična:

„Kaj naj stori ta, čegar zastavo v rokah držim?“

„V vodnjak naj pade, z njega naj ga pa zvleče gospodična! In potem mora kaditi smodko.“

Živahen smeh nastane, cel grm vrabcev ne žvrgoli glasneje, ko se v roki gospodične pokažejo — moji očali. Jaz jih s smehljanjem natakнем, ne vedoč, kako strašna sodba me je zadela, ter hočem sesti na stol nazaj, vesel, da zopet kaj vidim. Ali grozen ropot in vpitje, eden sošolcev me potlači na tla in na kolena, ter mi narekuje, kaj mi je storiti.

„Koliko sežajev globoko si padel?“ — me vpraša. Jaz ne vem odgovora, zato pravi, da bo on zmeril, in reče: „Sedem sežajev. Gospodična, potegnite ga s te globočine!“

Gospodična priskaklja, mi podá roko, prijatelj me dregne, naj vstanem, to storim in se obrnem k svojemu stolu. Toda moj sošolec zareži: „N.č, n.č, zastonj te ni potegnila gospodična z vodujska sedem sežajev globokega. Za vsak sežaj jej moraš dati en poljubek.“

Mati mila, oče dragi, da bi jaz poljubil žensko! Kar mraz me strese, vse se vpre v meni. Ne, ne, rajši jo potegnem ven brez klobuka ali skočim skoz okno. Toda moji tovarši so bili zastavali oboje, gospodična je stala pred mano, od vseh strani pa je donelo: „no, le brž, da gremo potem naprej!“

„Ne, za nobeno ceno ne, tega pa ne storim“, tarnam jaz in silim po vseh kotih, a smeh je strašen, še oče in mati pomagata.

Slednjič se naredi tako, da je moj prijatelj prevzel mojo „kazen“ in jaz sem bil tega silno vesel ter sedel na stol nazaj.

„O, čakaj, ne še, zdaj pride na vrsto smodka“ — se oglasi eden zadej in mi pomoli že prižgano „kratko“.

To pa že, to! Naj se mi zavoljo prvega še tako hohotajo in posmehujejo, s smodko pa bom vendar pokazal moža; zato jo vtaknem brž med zobe in potegnem parkrat krepko. Pa tudi tu ni sreče, dim me duši, da krham in

Pa ta račun jih zna močno goljufati, ker tudi vlada ne bo rok križem držala, in gospodje znajo še bolj v manjšino potisnjeni biti, nego so zdaj. Vendar to bomo že videli, kedar pride čas za to.

Mnogi listi že pišejo, da bo Taaffe v kratkem odstopil, ter da ga bo nadomestil **Hohenwart** ali pa **Klam-Martinic**. Nam bi bilo popolnoma prav, da dobimo enkrat odločno vlado, ker Taaffe pri vseh prijaznih besedah, ki jih za nas ima, faktično še ni nič storil za nas.

Neki glasovi hočejo vedeti, da bo kranjski deželni glavar **Kaltenegger** odstopil, ter da pride naroden poslanec na njegovo mesto. Kolikor bi bila tudi ta novica radostna, vendar je še za zdaj ne moremo verjeti. Prej bi se moral deželni zbor razpustiti, in še le po narodni zmagi bi bila ta sprememba naravna; kajti z nemškutarskim deželnim odborom, kakoršen je zdaj, bi narodni glavar ne mogel vladati, z njim in s sedanjim deželnim zborom bi ne vedel kaj početi. Ko bi se nam Taaffe hotel količkaj pravičnega skazati, moral bi bil že davno kupčijsko zbornico in deželni zbor kranjski razpustiti. Kdaj pride do notrajne akcije?

Pri volitvi **predsedništva v delegaciji** so ustavoverci zmagali za en glas. Voljen je bil Schmerling za predsednika s 30 proti 29 glasovi, Wolfrum pa za podpredsednika.

V državnem zboru je zopet enkrat glasovali **Schönerer** prodajal svojo neslano predrznost. Njemu ni bilo prav, da je bil poslanec Weber od cesarja sprejet v zadevi vojne postave, in kmalo bi cesarju prepovedal, da ne sme z nobenim poslancem govoriti. Ker vkljub opominu ni nehal s svojim smelim jezikom, mu je predsednik besedo vzel.

Vnanje države.

Naš cesar je imenoval grofa **Wimpffena** za avstrijskega poročnika v Rimu na italijanskem dvoru.

Na **Angleškem** bodo imeli slabe praznike, kajti angleška armada v Afganistanu je v hudem položaju, stiska jo mnogoštevilni sovražniki in huda zima. General Roberts nema več krme za konje in je ne vé kje dobiti, ker se ne more nikamor ganiti, za hrbtnom ima velike snežnike, pred sabo pa brezštevila divjih Afganov. Brez konj pa nobena armada ni nič vredna, ker se ne more hitro gibati.

Na **Francoskem** se pulijo še vedno za prognane, opozicija hoče za vse amnestijo

(odpuščenje kazni), Waddingtonova vlada pa se temu upira.

Bavarci so se tudi začeli postavljati, bavarski poslanec Jörg je zahteval, da naj se Nemčija zopet svojemu poklicu nazaj dá, naj postane zopet civilna, delavna država in naj se otrese pruskega militarizma, pretiranega vojaštva in oboroževanja.

Na **Irskem** se snujejo „tabori“ zoper Angleže, nezadovoljnost še vedno raste, Disraelijeva vlada je v nevarnosti.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 17. decembra. (Vojna postava. — Ministerstvo. — Kaltenegger.) Vojna postava prišla je danes v drugič pred zbornico poslancev, pa zopet ni dobila za §. 2 potrebnih dveh tretjin glasov, ker je za njo glasovalo 180 poslancev, zoper njo pa 133. Nekteri so se nadejali, da se bodo liberalci vdali in vsaj nekteri glasovali za postavo, nekteri pa se umaknili iz zbornice. Toda izmed vsih, ki so zadnjič glasovali zoper postavo, je danes edini baron Kotz glasoval za njo. Drugi so ostali stanovitni, le nekteri, kakor liberalni poslanci isterski, tržaški in goriški g. Pajer in naš baron Taufferer se glasovanja niso vdeležili. Baron Žvegelj je glasoval kakor že prvokrat z večino za vladini nasvet. Izmed Hohenwartovega kluba sta se predarelska poslanca Thurnher in Oelz obakrat glasovanja zdržala; zakaj sta to storila, tega ne ve nihče, menda še g. Thurnher sam ne, ki ima sploh o politiki jako svojelastne misli, in je bil zaradi tega pred nekimi leti iz Hohenwartovega kluba že izključen. Trije Dalmatinci so bili že odrinili z Dunaja, solnograški poslanec Neumayr pa tudi ni bil navzoč, ker mu je ravno včeraj žena umrla. Vsega skupaj je pri glasovanju manjkalo 38 poslancev.

Veliko vriša je zbudil med tukajšnjim časnikařtvom kakor tudi v zbornici g. Ofenheim, ki je danes po prvih dveh sejah prvokrat zopet prišel v zbornico in je glasoval za vladini predlog. Svojemu sosedu g. Klunu je rekel, da je zaradi važnosti današnje seje prišel, ker si je mislil, da bo šlo morebiti le za en glas, da toraj Ofenheima ne sme manjkati. Mož misli menda že naprej in se je hotel boje vladi s svojim glasovanjem prikupiti, da mu ne bo nasprotovala, ko se bode dal drugič voliti. Legitimacijski odsek je namreč nasveto-

val, da naj se njegova volitev zavrže, in ni dvoma, da se bode to res tudi zgodilo. Ko je Ofenheim glasoval za postavo, so se levičarji na glas zakrohotali.

Razun Ofenheima omenjajo tukajšnji listi posebej še dr. Weeberja, ki je glasoval zoper postavo. Weeber je načelnik kluba levičarjev in je bil v soboto poklican k cesarju. „Wiener Tagblatt“ je poročal, da so cesar Weeberju prigovarjali, naj liberalci glasujejo za vojno postavo; ministerstvo se bode potem precej jelo približevati levičarjem, kojim so cesar vdani, in katerim se tudi zaradi premembe vstave ni treba ničesa bati.

Lahko umete, da je to poročilo med večino državnega zbora zbudilo veliko hrupa; pa dr. Weeber je precej predsedniku in načelnikom raznih klubov razodel, da to ni res, kar je pisal „Tagblatt“, in da mu bo nemudoma poslal popravek. Drugi dan je „Tagblatt“ res preklical vse, kar je prejšnji dan pisal, pa ob enem hude levite bral dr. Weeberju, iz katerih je bilo med vrstami brati, da je vendar le tako, kakor je pisal, in da se bo to pokazalo pri glasovanju, pri katerem bode dr. Weeber glasoval za postavo. Vse je toraj radovedno pričakovalo, kaj bode storil Weeber, a ko pokličejo njegovo ime, glasoval je zoper postavo. Glasoviti vitez Schönerer je hotel o razgovoru med Weebrom in cesarjem govoriti v zbornici, pa predsednik mu je rekel, da ta reč ne spada k obravnavi.

Ko je pa Schönerer vedno le svojo trdil in se za dvakratno opominovanje predsednikovo ni zmenil, mu je predsednik prepovedal dalje govoriti. Razun njega je govoril samo Tomaščuk, vseučilški profesor iz Černovic, zoper postavo ter je zopet nasvetoval, da naj se vojaška postava potrdi samo za tri leta, pa s svojim predlogom ni obveljal.

Postava se je danes izročila gosposki zbornici, ki bode ostala pri svojem prvem sklepu ter ob onem nasvetovala, da naj reč po §. 11 opravičnega reda reši skupna komisija ali konferenca obeh zbornic. Ta sklep se bode zbornici jutri pri večerni seji naznanil. Ker se po dovršenem sklepu gosposke zbornice poslaniška zbornica volitvi komisije ne more ustavljati, se bode precej jutri zvečer ta komisija iz večine zborniške volila, v petek bode ta konferenca svoje delo dovršila, v soboto pa zbornicama poročala o vspehu svojega posvetovanja.

kašljam, in zopet je smeh silen. Najbolj se smeja gospodična, ki slednjič pravi:

„Tega bi pa res ne bila verjela, da tak petošolec, kakor ste vi, še kaditi ne more. Saj še jaz kadim, glejte!“

S tem vzame med prste smodko in jo parkrat prav dobro potegne, a ne zakašlja, kakor jaz. Pri tej priliki sem jej bil jaz prvokrat pogledal voko in to je bilo kakor ogenj, da sem ga še vso noč v temi videl. —

Drugi dan — bil je pustni torek, ko smo imeli že svoja šolska spričevala, a jaz ne takega, kakoršnega sem si se vreden zdel — prosim popoldne svojega sobivalca Luko, ki je zdaj nekje učitelj, naj me nauči kadenja. Mošnjica moja je zmogla 7 kr., za te kupim štiri „dolge-kratke“ in škatljico žveplenk, in vdariva jo proti Šentvidu. Pri šrangji mu pomolim dve, drugi dve pa obdržim za se. Luka je bil že vajen kadivec pri pipi in smodki zato sem vedel, da če kdo more me dobro podučiti v tej umetnosti, bo to gotovo on in ne bo mojega grešnega početja na veliki zvon obesil. Šla sva toraj, on mi je bil dober uč-

telj, a nauk njegov zá-me prehud, komaj sem prilezel domu ves bled — sreča, da drugi dan ni bilo šole.

To je bilo trpljenje, predno se je moje telo navadilo tobaka in tabakina! Vendar sem v tednu dni premagal svojega života upor tako, da sem že celo kratko pokadil, več bi si ne bil upal. „Dolge“ ali viržinke so prišle še le par let pozneje na vrsto, poskušnja je bila pa še vendar huda zá-me.

V teh dneh nisem šel nič v Gradišče, ker me je bilo nekaj sram, nekaj pa sem čutil se razžaljenega po zadnjih dogodbah v tisti hiši. Povedati pa moram tu, da je bil hud boj v meni, ali bi sploh še šel tje ali ne. Če ne bi bil videl tistega očesa, bi bil gotovo vrgel smodko in žveplenke v sneg. Ali to oko sem videl in moj sklep je bil ta, da grem zopet tje, a ne drugače, ko z gorečo smodko v ustih. Saj ni treba, da jo prej kadim, da jo le v veži prižgem, predno stopim v sobo.

Tako sem tudi storil. Za plačo enega prestavljenega kapitelnja Livija si kupim „kratko“ in jo maham po Gradišči sam proti cilju, ker

zdaj se mi je že ljubše zdelo, če bi drugi ne prišli tako brž. Priplazim se v vežo, tam je zadnja postaja, da si prižgem smodko. Temá je, da ne morem naprej, toraj vtaknem smodko v usta, vzamem z žepa žveplenke ter potegnem po dnu, da se posveti.

Ali kaj je to? Zakaj smukne pri prvem svitu mlada ženska naglo v sobo in zakaj plane memo mene moj prijatelj višesolec, da me skoro podere in vrže tudi mojo smodko na tla? Jaz je nisem pobiral v temi, ampak naglo šel. Drugi dan sem dobil tega svojega prijatelja s šole gredé na poti in prašal ga, zakaj sta on in ona — ker sem bil že spoznal jo — tako naglo razkropila se, kakor šurki, če z lučjo med nje prideš. Odgovora ni bilo nič, šel je memo mene in rekel, da naj se tje več ne prikažem.

Res nisem šel več tje, vse, kar sem od tega pridobil, je bilo to, da sem znal kaditi in se tudi nisem več odvadil, ampak pozneje zapeljal k tej strasti še marsikoga, med temi celo svojega očeta.

Tako se bode ta sitna in važna reč rešila po smislu vlade in krone.

Liberalna stranka se je s svojo trmoglavostjo jako zamerila merodajnim krogom, in pravijo, da se bode ministerstvo čez praznike dopolnilo iz desne stranke zbornice poslancev. Bomo videli, če bo res, ker pravega zaupanja nekteri še zdaj nimajo, in še vedno mislijo, da se nekteri državniki bolj iz sile kakor pa iz prepričanja opirajo na avtonomistično večino državnega zbora.

Današnji listi dunajski so imeli telegram iz Ljubljane, v katerem naznanjajo, da namesto Kalteneggerja postane dr. Poklukar deželni glavar. Ne vem, kje je ljubljanski žurnalista pobral to novico, to pa vam lahko povem, da se g. Kaltenegger, ki je te dni bival na Dunaji in je imel v pondeljek avdijenco pri cesarju, ne misli prostovoljno odpovedati deželniemu glavarstvu. Sicer pa še počakajmo nekoliko, da vidimo, kako se bode reč zasukala.

Motnik, 15. decembra. (Materijalno stališče kat. duhovščine.) Da je kat. duhovščina zadnja v psevdoliberalni eri pretečenih 10 let, le nekoliko pred pesom, neumno živijo, je v obče znano; da je nje položaj ves obmilovanja vreden, spozna vsaki resnicoljub. Njemu odmenjena plača od cesarja Jožefa — reformatorja cerkve — se dandanes več v proračun jemati ne more in ne sme. Duhoven dokončavši z velikim trudom in stroški srednje in bogoslovske študije — kakor vsakega svetnega stanu najbolje dotirani državnik na najvišji stopinji svojega poslovanja — kako plačo ima? Župniku po dolgem, trudapolnem poslovanju, odmenjenih je borih 315—600 glg., kaplanu le 210 glg. To je smešno, a bridkih solz žalostno v naprednjaški državi sedanjega veka. In le ti dohodki, odkod izvirajo? Mrtva, morda že davno v zemlji strohnela roka jih je k temu odmenila, in sicer odmenila, da se neprikrajšano duhovnu podeli. Da se ta duhovski privrhek še bolj smešen naredi, se ubogemu župniku, katerega dohodki so v ustanovnih mašah, še celih 300—400 glg. ne privošči, temveč mora od opravljenih sv. maš še davek plačevati, kar je gotovo hudo, zakaj ustanovitelj gotovo ni ustanove zato naredil, da bi se breme duhovnu obtežilo, državi pa dobiček za novi trud duhovna pridobil. Pač žalostno!

A zagovarja se zavirljivec: Kaj pa štola? Res je, pri velikih farah niso štolni dohodki ravno tje vreči; noče pa pomisliti duhoven skega posla pri takih farah v šoli, v spovednici, pri previdenji bolnih, v farnem uradu itd. tako trudapolnega, da ako ni duhoven, smem reči, železne nature, ga mora v kratkem konec biti. Pa koliko je takih duhovnij? Večina jih je, v kojih so štolni dohodki ničla. — Po mojih mislih ima duhovnik neovrgljivo najbolj vzvišeni poklic v državi, on je eden prvih faktorjev državljanskih, rečem, njega bi morala tudi vlada v interesu države kot najbolj zaupljivega državljana čislati! In ta prevzvišeni stan duhovski pustijo v katoliški Avstriji pomanjkanje trpeti, le tje in sem mu dajo mali beraški priboljšek pod naslovom „staatssubvention“. — Ne, katoliška duhovščina ne potrebuje nobene milosti, ona ima pravico zahtevati dohodke, od katerih se lahko pošteno preživi; vlade državne dolžnost je, vrediti duhovenske dohodke, to je: dohodke zboljšati, tolikanj več, ker ona od duhovna razun strogo duhovskih poslov celi koš drugih opravil tirja, kateri v delokrog njeni nikakor ne spadajo, opravil, v kojih duhoven nemestuje državni urad, na primer: Razvidnost vojaštva, pisarije zaradi najden-

cev, pritrdila življenja vpokojenih (penzionistov), statistične tabele itd. —

Na vsak način mora v oko zbosti, da je duhoven med vsemi stanovi tako zadnji. Prav je imel državni poslanec Klun, ko je v zboru rekel, da uradnikom, učiteljem, častnikom je liberalna vlada dohodke zboljšala, tudi dostojno pokojnino jim je priznala, le za duhovščino se ni dozdal nič storilo. Uradniki male vrste, kojim daljno učenje zarad trde glave ni šlo iz pod rok, imajo zdaj v svoji uradniški službi dvakrat več plačo, kot mnogo visoko izšolanih župnikov, trikrat, morda štirikrat več, kot v raznih vedah izurjeni kaplan. Učitelj, vzlasti iz stare šole, komaj da je nekoliko v realko pokukal, ali par let gimnazija poskušal, a ker ni šlo, hajd v preparandijo, in zdaj? Le-ta je duhovniku materialno predpovestjen! Zdravnike iz stare šole, imenujemo jih kirurge, padarje, — po dokončanih ubogih štirih gimnazijalkah, kje jih vidimo dalje dalje pred duhovnom! Da ne rečem preveč, še celó neučeni priprosti berič ima v materialnem oziru prednost pred duhovščino. Jaz gotovo nobenega omenjenih stanov ne zavidam, temveč jim njih sedanje materialno stanje iz srca privoščim ali še boljšega želim, a zahtevati imam pravico, da se tudi za mnogovtrujenega duhovnika kaj stori!

Kakor je pa duhoven milovanja vreden. kolikor časa je zdrav, trden in delati zamore, je veliko slabše še le potem, ko postane dela nezmožen, slep, in gluhi. Priznanih je kaplanu oa leto piškavih — strmi! piškavih 200 glg. župniku 300, ali iz posebne milosti 420 glg. pokojnina!

Tudi na pol slepi mora iz rečenega razvideti, da stan duhovnika je prava „mizerija“. Ali se je potem čuditi, da se tako malo mladencev duhovskemu stanu daruje? in da je pomanjkanje vedno večje? V mnogih stolnih govorih je bila ta „mizerija“ duhovenstva že od presvetli. vladarja priznana; a liberalni državni zbor je na vse bolje, kakor na materialno stanje duhovna mislil. Dovolil je pač svoto v podporo duhovnov, a razdelitev te podporne svote, znano je, kako je bila le v dosegu političnih namer. —

Trdno pričakujemo, da novi državni zbor večinoma konservativen in cerkven, bo to „mizerijo“ ubozega duhovenstva preresetal ter ga v tako materialno stanje postavil, kakoršno se njegovemu prevzvišenemu poklicu spodobi. Vrli naši poslanci državni, vzemite to stvar enkrat v roke!

Domače novice.

V Ljubljani, 20. decembra.

(„Brenclj“ št. 21 in 22) je bil včeraj poln mikavnega in zbadljivega gradiva razposlan naročnikom. Posebno mikavna in dobro izdelana je velika podoba na zadnji strani, ki kaže Miklavža, kakoršen bi bil Slovencem po volji. Miklavž ima namreč v roki Hohenwarta in Taaffeja, ktera prinese narodom za ministra, „parkelj“ za njim pa ima v košu Stremayerja. Vsih treh obrazi so prav dobro zadeti. Še pred novim letom pridete zadnji dve številki, potem pa bo čas, da si ga naroči vsak, kdor ga še nima, dosednji naročniki pa ponovno naročnino.

(Gosp. Seidlmayrja predavanje) v čitalnični gostilnici je bilo slabo obiskano — menda zavoljo hudega mraza. Nekaj čisto novega je bil stroj, ki piše in ponavlja besede, godbo in petje, tako da se lahko hrani glas in beseda kacega človeka v njem več let.

(Mraz) je v Ljubljani zdaj tako hud, da je

začel celó plin zmrzovati. Včeraj so zato na frančiškanskem mostu z ogljem topili led, da bi plin dobil duška.

(V državnem zboru) je danes zadnja seja, potem se prično počitnice, ki bodo trajale menda do srede januarja. Naši poslanci bodo prišli domu za ta čas.

(Čudna harmonija!) „Tagblatt“ in „Laibacherica“ sta brat in sestra, ki imata eno zibelko in živita pod eno streho, in čudno je, da njihove harmonije ne skali niti največje politično nasprotje. „Tagblatt“ je nedavno imenoval zaupnice grofu Taaffeju „schwindeladressen“, sestrice „Laibacherica“ pa je primorana te zaupnice ponatiskati, kar njen vrednik gotovo nerad stori, gotovo bi raje žaganje jedel. O kakem razporu med obema listoma pa ni duha ne sluha, čeravno bi bila po naših mislih, vendar dolžnost „Laibacherice“, „Tagblattu“ nasproti stopiti, kedar imenuje zaupnico do ministerstva „schwindeladressen“! Mi Slovenci pa se poprašujemo: Ali se mora „Laibacher Zeitung“ ravno pri Bambergu tiskati? Ali mora biti v rokah takih ljudi, ki so po svojem srcu sovražniki sedajne vlade? Ali mora vradni list za slovensko deželo ravno v nemškem jeziku in nemškem dubu pisati? Ali mar vlada ne vé, da nemškutarji sedajno vlado samo za prehodno imajo, in da jej ravno zato kljubujejo, ker mislijo, da bo kmalo odstranjena, in da potem pridejo spet njihovi možje na krmilo? Kakor Hohenwartova, pusti si tudi sedajna vlada polastnih organih, po uradnikih in uradnih časnikihi tla spodkopavati, kakor kaže vedno v „ustavoverstvu in liberalizmu“ plavajoča oficijozna „Presse“. Nerazumljivo!

Tržne cene v Ljubljani.

Pšenica hektoliter 10 glg. — kr.; — rež 5 glg. 53 kr.; — ječmen 4 glg. 50 kr.; — oves 3 glg. — kr.; — ajda 5 gl 20 kr.; — proso 5 gl. — kr.; — koroza 6 glg. — kr.; — krompir 100 kilogramov 3 glg. — kr.; — fižol hektoliter 9 glg. — kr.; — masla kilogram 90 kr.; — mast 70 kr.; — špeh frišen 44 kr.; špeh poven 56 kr.; jajce po 3½ kr. mleka liter 8 kr.; — govedine kilogram 58 kr.; — teletnine 48 kr.; — svinjsko meso 42 kr. — Sena 100 kilogramov 1 glg. 78 kr. slama 1 glg. 42 kr. 100 kil; drva trde 7 glg., mehke 5 glg.; vino rudeče 20 glg., belo 16 glg. hektoliter.

Wilhelmov

rimski, skušeni in pravi

flašter

zoper

rane, opekline

in

ozeblino.

Ta flašter je od cesarja potrjen. Posebno dober je ta flašter pri globokih in razpetih ranah, pri bulah in bezgavkah, pri zastaranih in odprti bulah na nogah, pri skelečih iz-pustkih, pri črvu v prstu, pri bolnih in vnetih prsih, pri opeklinah, otiskah in ozeblinah, pri kurjih očesih, če iz nog teče itd.

Ena škatlica velja 40 kr. Pošiljam zmirom po dve škatli za 1 gl. z zavitkom vred.

Ta flašter izdelujem le jaz

(4)

Franc Wilhelm.

lekar v Neunkirchen pri Dunaju.

Na prodaj pa ga ima tudi

Peter Lasnik v Ljubljani.